

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

[4 Cur malum inter attributa entis non numeretur.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

lis, ad quam consequitur, vel cui adiungitur priuatio, quæ est malum: in moraliibus autem, si moraliter loquamur, semper etiam intercedit actio voluntatis, quam malicia comitatur, vel saltem necessaria est illa actio seu voluntas virtualis, quamuis fortasse Metaphysicè loquendo, non repugnet esse tale malum sine formali actione.

Quomodo Malum sit à prima causa?

XIX.

Atque ex his satis constat, quæ sit causa efficiens Mali proxima & particularis: quomodo autem Malum sit etiam à causa prima & vniuersalissima, quæ est Deus, breuiter superest explicandum. Tribuuntur autem Deo effectus causarum secundarum dupliciter, scilicet vel mediatè, quia dedit virtutem agendi causis secundis, vel immediatè, quia cum eis concurrat, & in earum actiones & effectus proxime influit. Rursus habemus ex dictis, Malum dupliciter sequi ex causa proxima, scilicet, vel ex vi actiuitatis, & positiuæ perfectionis eius, vel solum ex carentia perfectionis vel actionis. Dicendum ergo est, Deum prædictis duob. modis esse causam illius Mali, quod sequitur ex vi actiuitatis perfectæ alicuius causæ. Patet, quia Deus, & dedit illam virtutem seu actiuitatem, & cum ea concurrat ad illam actionem perfectam, ad quam sequitur alterius malum. Ita verò efficit Deus hoc Malum, sicut causa proxima quantum ad hoc, quod non per se & directè, sed consequenter & per accidens illud causat: quia ipsum Malum cum sit priuatiuum, non est aliter factibile. Quod intelligendum est quantum ad actionem physicam, nam quantum ad intentionem agentis cum Deus sit agens per intellectum, potest directè intendere malum ipsum propter aliquod bonum. Atque hoc modo est Deus causa cuiuscunque Mali merè naturalis, iuxta illud, *Deus mortificat, & viuificat*: 1. Reg. 1. Est itè ac maximè causa Mali poenæ, quomodo dicitur, *Nulum est malum in Cuirate, quod non fecerit Dominus*. Amos 3. Quod autem interdum dicitur, *Deus non fecisse mortem*, Sapient. 2. intelligitur, eam non intendisse, nec voluisse ex primaria intentione sua, sed quodammodo coactum hominum culpa, qua supposita, verè facit Mortem, eamque vult in poenam culpæ. Quia propter non solum per causas secundas, sed etiam immediatè per seipsum potest Deus hoc Malum efficere, quia nullum requirit defectum in causa immediata, sed ex sola efficacia perfectæ provenire.

XX.

At verò malum illud quod consequitur ex carentia perfectionis, vel actionis causæ proximæ, per se non requirit Dei influxum, neque est necessario coniunctum cum actione Dei vt sic, & ideo necesse non est, vt Deo tribuatur. Probatur, quia hoc malum non sequitur ex perfectione, vel actiuitate causæ proximæ, sed ex imperfectione & carentia: ergo non sequitur ex eo, quod causa habet à Deo, sed ex eo potius, quod ex se habet, vel potius, quia ex se caret perfectione sibi non debita. Rursus, causa secunda non indiget concursu Dei in quantum non agit, sed in quantum agit aliquid: ergo hoc malum per se non habet vnde tribuatur Deo, neque mediatè, neque immediatè. Et hac ratione malum culpæ in Deum non refunditur: nam secundum fidem De⁹ auctor peccati non est. Imo neque vlla malitia actionis proveniens ex defectu virtutis proximæ Deo tribui potest, vt est, verbi gratia claudicatio, quod docet D. Thom. 1. p. q. 49. art. 2.

XXI.

Sed in hoc est notanda differentia inter malum culpæ & alia, quod in malo culpæ imperfectio, quæ necessario supponitur in causa, ex se illi conuenit, & nullo modo ab extrinseco, & ob specialem conditionem & libertatem talis causæ potest esse origo mali culpæ absque extrinseco impedimento. Vnde sit, vt prima & sufficiens radix talis mali, vt sic sit ipsa causa proxima sine interuentu primæ. At vero in aliis

malis naturalium actionum imperfectio, quæ supponitur in causa, si sit merè naturalis ac negatiua, non potest esse radix defectuosæ actionis nisi interueniente aliquo extrinseco impedimento, vt supra dictum est, quod impedimentum semper provenit ab aliquo motu, vel effectu positiuo, cuius Deus potest esse causa, & ex hac parte potest radix talis mali in Deum reuocari. Rursus, si imperfectio causæ sit præternaturalis illi, & consequenter habens rationem alicuius mali in illa, talis defectus semper provenit ex aliqua alia actione, vel motione naturali, quam necessarium est à Deo esse. Atque in hunc modum omne naturale malum in Deum tandem refundi potest, non quatenus provenit ex defectu, qui non sit à Deo, sed quatenus provenit ex aliquo effectu vel actione, quæ sit à Deo. Vt in dicto exemplo claudicationis, quamuis defectus illius motus non sit in illa actione ex vi dimanationis, quam habet à Deo, sed à tibia debili seu defectuosa, quia tamen hic defectus tibie potest esse factus à Deo, vel à causa secunda perfecte operante, vel intendente suum effectum, ideo claudicatio ipsa potest tandem in primam causam reduci, quod in malo culpæ locum habere non potest.

Accedit etiam alia differentia, quod malum culpæ propter suam turpitudinem non potest esse à Deo intentum seu volitum, sed tantum permissum: reliqua autem mala, vndeunque proveniant, si culpam non includant, possunt à Deo esse directè volita & intentata, quia non habent turpitudinem repugnantem summæ bonitati eius: & ideo solius mali culpæ non potest Deus esse causa, aliorum verò potest. Et hinc etiam est, vt malum proveniens ex sola carentia actionis, si morale sit, non possit esse vel à solo Deo, vel ab eo vt primaria causa & radice, sed à libertate defectibili creaturæ. Si autem tale malum merè naturale sit, potest esse vel à solo Deo suspendente totam actionem, qua se solo conferret bonum, vel à Deo vt prima causa & radice, vt si causa secunda agere omittat, solum quia Deus suspendat concursum suum.

SECTIO IV.

Cur malum inter attributa entis non numeretur.

Ratio dubitandi esse potest, quia malum vt ex hæcenus dictis constat, ratione distinguitur ab ente, eique tribuitur, ipsumque denominat: cur ergo inter proprietates entis non numeratur? Quod enim bonum sit etiam eius proprietates, non obstat, cum possit ens diuersis rationibus bonum & malum esse. Neque etiam obstat, quod priuationem dicat, nam etiam vnum de formali dicit negationem, & nihilominus est vna ex præcipuis proprietatibus entis. Denique non obstat, quod non omne ens videatur esse malum, quia licet nullum ens sit in se absolute malum, id est, defectuosum, tamen omne ens, etià Deus ipse, est alicui malum, id est, disconueniens: ergo hoc satis est, vt malum in communi debuerit inter proprietates entis numerari.

Dicendum nihilominus est, merito non numerari malum inter attributa entis. Cuius rei rationes plures reddi possunt, sed quæ inter arguendum tantæ sunt, possunt sufficere. Primum enim, malum vt malum non dicit de formali aliquid pertinens ad rationem entis, sed potius tendentiam (vt sic dicam) ad non ens seu defectum & imbecillitatem entis: ergo non potest huiusmodi ratio constituere peculiare attributum entis vt ens est, sed potius posset attribui alicui enti vt defectibile est. Vnde non est similis ratio de vnitatem, tum quia vnitatem non dicit solam ne-

Iam negationem, sed entitatem sub negatione, malitia autem in sola priuatione sufficienter saluatur, tum etiam, quia per illam negationem, quam vnum includit, circumscribimus integritatem, quam ens in se habet, & consequenter entitatem eius: per priuationem autem, quam malum dicit, non declaramus entitatem, nec circumscribimus aliquid pertins ad constitutionem ipsius entis, sed explicamus potius defectum entitatis, qui in aliquo ente interdum esse potest.

III. Secundo hinc fit, vt malum non sit reciprocum enti, vt vel ob eam causam non possit esse attributum eius. Non est autem reciprocum, tum ex parte ipsius mali, quod latius patet, quam ens, tum ex parte ipsius entis, quod aliunde latius patet, quam malum. Primum patet, quia, cum malitia non includat in suo conceptu entitatem, sed efficienter saluetur in priuatione entitatis, non requirit reale ens ad propriam mali denominationem: ipsa enim priuatio perfectionis debita non solum est malitia, sed verè ac proprie dicitur malum quoddam, nam eo modo, quo concipitur per modum entis (quamuis verum ens non sit) concipitur etiam & denominatur malum quoddam, quamuis non concipiat ut ens in se malum, sed vt malum eius cuius est priuatio. Quomodo etiam in moralibus pura omisio, si esset verè ac proprie peccatum, esset & malum hominis. Secundum patet, quia non omne ens est verè ac proprie malum, quod quidem de Deo est certissimum, nam nec ipse in se habet defectum aliquem, vnde malus dici possit, neque alicui enti est verè & absolute disconueniens, sed maxime conueniens, imo simpliciter necessarium, ad cuiuslibet alterius entis bonum & perfectionem. Quod si aliquando apprehenditur vt disconueniens, illud vel falso apprehenditur, vel solum secundum quid, & per quandam denominationem extrinsecam id Deo tribui potest ratione alicuius effectus disconuenientis homini, quem in ipso causat: hæc autem denominatio extrinseca nec proprie malum constituit, nec ad proprietates entis pertinere potest. Neque solum in Deo, sed etiam in multis entibus creatis reperiri potest integra bonitas sine vlla malitia. Quamquam enim extra Deum nullum sit ens creatum, quod non possit alicui malo subiacere: malo (inquam) vel morali, si sit creatum & intellectuale suppositum, vel naturali saltem, aut poenali: tamen multis entibus creatis communicare potest, vt nullam proprie habeant malitiam, sed totam perfectionem sibi debitam, vt in beatis angelis cõtingit, quibus hoc peculiare est, vt nulli malo subditi vnquam fuerint, nec futuri vnquam sint. Homines enim etiam beati, licet iam careant omni malo in perpetuum, aliquando tamen alicui malo subiacuerunt, si non culpæ, quod rarum est, saltem poenæ quod nullus euasit in reliquis autem entibus sola cõlectia corpora videtur libera omni malo naturali, quatenus incorruptibilia sunt, & à peregrinis impressionibus omnino libera. Est autem considerandum, hæc omnia esse intelligenda de malo proprie sumpto, quatenus de formali dicit propriam priuationem bonitatis debitam: nam, si generalius loquamur de malo, vt dicat negationem solam alicuius bonitatis, & perfectionis simpliciter sic quidem omne ens extra Deum potest dici aliquo modo malum: quo sensu posset illud intelligi, *Nemo bonus nisi solus Deus*. Veruntamen illa acceptio mali impropria est, vt ex supra dictis patet; nam propter solam negationem perfectionis non debita, dici potest ens aut imperfectum negatiue, aut minus perfectum, non tamen malum. Neque Deus solus dicitur bonus, quia omnia alia sint mala, sed quia solus ipse est bonus per essentiam, aut per antonomasiam, vel analogiam. Adde præterea eo modo quo ens creatum, malum in ea proprietate, seu potius imperfectum dicitur, non id habere ex ratione entis, sed quia ex nihilo est.

Tertia ratio ex dictis sumi potest, quia proprietates entis debent per se & ab intrinseco consequi ipsum ens: malum autem non ita comparatur ad ens, sed omnino per accidens, & ab extrinseco illi conuenit. Qua ratione superius probabamus, malum non esse sine aliqua causa, quia dicit defectum contra naturæ debitum, qui non contingit, absque extrinseca causa. Prouenit ergo malum illi enti cui inest non ex se, sed ab extrinseco & ex accidenti, non ergo potest ad entis proprietates pertinere. Et quamuis interdum contingat ex intrinseca natura duorum entium consequi, vt vnum sit alteri disconueniens, & consequenter malum eius, quomodo in moralibus dicuntur esse aliqui actus intrinsece mali, tamen hoc ipsum est valde per accidens ad rationem entis, & peculiare quorundam entium habentium inter se repugnantiam, vel improprietatem aliquam. Ob has ergo causas non debuit malum inter rationes entis recenseri.

Malum entis non nisi accidentario inest.

DISPUTATIO XII.

De causa entis in communi.

Quoties dictum est de essentiali ratione, & proprietatibus entis in quantum ens est, priusquam ad diuisiones eius descendamus, oportet de causis eius exactè disputare. Nam licet Physicus de causis disputet, id tamen est nimis contractè & imperfectè, quatenus ratio causæ in Physica materia, vel cum aliquo motu aut Physica mutatione exercetur: ratio autem causæ vniuersalis est & abstractior: nam secundum se abstrahit à materia, tam sensibili, quam intelligibili: ideo propria eius consideratio ad Metaphysicum pertinet. Primo quidem quatenus ipsamet ratio causæ, seu causalitas (vt ait) aliquem gradum entis participat: de quo oportet declarare quid & quo modo sit. Secundo, quia ipsa causalitas est veluti proprietas quædam entis vt licet nullum est enim ens quod aliquam rationem causæ non participet. Tercio, quia ad scientiam pertinet cõsiderare causas sui obiecti. Quamuis autem non omne ens comprehensum sub obiecto huius scientiæ, habeat veram ac propriam causam, nam Deus causam non habet: tamen omnia alia præter ipsum, causam habent: & in eis non solum determinatæ seu particulares rationes entis, sed etiam ipsa entis ratio per se ac proprie causatur, ita vt verum sit dicere, ens in quantum ens specificatiue, etsi non reduplicatiue, habere causam. Eò vel maxime quod eiusdem doctrinæ est rationem causæ & effectus contemplari: nullum autem est ens quod non sit vel effectus, vel causa. Accedit quod, licet Deus non habeat veram & realem causam: quædam tamen rationes eius concipiuntur à nobis ac si essent causæ aliarum, ad quas melius declarandas vtile erit veras rationes causandi prænoscere. Ob has ergo rationes ad Metaphysicum pertinet causarum consideratio. De quibus pauca prius in comuni dicemus de ratione causæ & membris eius: deinde fusius de singulis: postremo eas inter se, & cum effectibus variis modis conferemus.

SECTIO IV.

Verum causa & principium, idem omnino sint.

Non inquirimus an causa sit, quia nihil est per se notius: ad inuestigandum autem quid sit, commode à ratione est longa nobis principij initium sumimus, quoniam omnis causa principium est, & per illud tanquam per genus, vel loco generis definiri potest,